

**Лѣтопись
Екатеринославской
Ученой Архивной
Комиссиі. Матеріалы для
исторіи Запорожских
козаковъ — Два письма
архіепископа Никифора
Феотоки къ
Елисаветградскому
протоіерею Димитрію
Смолодовичу**

**Я. П. Новицкій, А. Синявскій, В.
Бідновъ, В. Даниловъ**

1909

Exported from Wikisource on 06/20/18

Два листи Архієпископа [Никифора Феотоки](#) до Єлисаветградського протоієрея Дмитра Смолодовича.

Як відомо, близько 1780 року Архієпископ Никифор Феотоки, без відома [Св. Синода](#), започаткував одновірство в Росії, прийнявши в церковне спілкування розкольників-поповців які знаходились біля [Єлисаветграда](#) сіл [Знам'янки](#) та [Злинки](#). Ця обставина мала важливе значення в історії ставлення православної церкви і уряду до розколу, запорукою підготовки до оповіщення відомих правил одновірства 1800 року. В справі спілкування схизматиків долучив багато клопоту Єлисаветградський протоієрей Дмитро Смолодович, який і приймав тих які переходили в одновірство^[1]. Для ознайомлення із історією виникнення одновірства в нашій єпархії наводимо нижче два листа Архієпископа Никиформа до протоієрея Смолодовича, які в оригіналі зберігаються в архіві нашої Конситорії. (Див. справу прикзан. столу за 1798 р., №12 „по указу Св. Правител. Синода о присылкѣ въ оный о находящихся въ вѣдомствѣ Новороссійской епархіи протопопахъ и духовныхъ правленіяхъ списковъ"). Оригінал писано рукою писаря, скріплений власним підписом Архієпископа Никифора.

№ 1.

Димитрію Смолодовичу Єлисаветградской церкви священнику нашему во Христвѣ любезнѣйшему сыну здравія желаемъ и Пастырское благословеніе посылаемъ.

Недавно мы наше къ раскольникамъ письмо вмѣстѣ съ наставленіями нашими, въ коихъ, показавъ способъ какъ ихъ въ вѣру приводить, къ тебѣ послали, поручая тебѣ масличныя деревья для насажденія истинной маслины. Но вотъ тебе Богъ призвалъ къ немногимъ маслинамъ, къ коимъ великое стараніе, прилѣжаніе и раченіе долженъ ты прилагать.

Милосердый Богъ своею всеильною благодатію по нашимъ горячимъ желаніямъ цѣлую раскольниковъ слободу, въ коей больше нежели сто фамилій находится, къ своей святой церквѣ обратилъ. Почему мы тебе и учителемъ ихъ, и проповѣдникомъ, и священникомъ, и отцемъ поставляемъ: тебѣ этѣ молодыя деревца, души новопросвѣщенные, сыновъ благодатію Божіею въ святой церквѣ недавно отродившихся смотрѣть поручаемъ.

Церковь Іисуса Христа, стараясь о пользѣ душъ свои имѣть экономіи и снисхожденія, каковаго дѣла первымъ примѣромъ былъ святой Апостоль Павелъ, будучи не только Іудеемъ, яко Іудей и всѣмъ всю, да всячески нѣкоторыхъ приобрящеть, но и Тимоѳея обрѣза Іудей ради сущихъ на мѣстѣхъ онѣхъ.

Съ Новокрещенными сими и мы нѣсколько ласково обходились. Арсенія не съ должною жестокостію наставляли, да некогда восторгающе плевелы, восторгаемъ купно съ ними и пшеницу.

Желаемъ такъ же чтобы такимъ же образомъ и ты поступалъ, пока они по благодати Божіей укрѣплятся. Теперь какъ

младенцы млека требуютъ, я послѣ съ помощію Божіею и твердѣйшіе пищи бѣсть возмогутъ.

Ежели въ этомъ недавно насажденномъ виноградномъ садочкѣ прилѣжно упражнясь, отеческою любовію и Христіанскою милостію и благосклонностію его наблюдая чрезъ твои неусыпные труды размножить, то какую отъ Бога милость, отъ людей похвалу, отъ меня любовь имѣть будетъ, самъ разсудить можешь.

Всевышній тебе, и длѣль рукъ твоихъ да благословить.

Никифоръ Архіепископъ Славенскій и Херсонскій.

Февраля 16 дня 1780 года.

Полтавской монастырь.

№ 2.

Честный Іерей, отецъ Димитрій,
любезный во Христвъ сынъ!

Письмо Ваше мы получили о числѣ обратившихся къ православію слободы Злинки^[2]) обывателей и необратившихся, но о избраніи ими священника къ себѣ ничего въ ономъ не упомянуто, о чемъ отъ насъ писано было. При томъ чрезъ сіе вамъ предписывается, чтобъ вы въ слободу Знаменку одинъ разъ по крайней мѣрѣ въ мѣсяць съехавъ, въ тамошней церквѣ священнослуженіе имѣли, и рѣчь хотя краткую сказывали, которую наиболѣе сочинять о пользѣ новопечатныхъ церковныхъ книгъ, о согласіи оныхъ, что принадлежитъ до вѣры, съ старопечатными, о неимѣніи

никакого различія между древнею и нынѣшнею Россійскою церковію и о другихъ подобныхъ матеріяхъ, присовокупляя при томъ и нравоучительные поученіи. Буде же вамъ почему либо въ мѣсяць поехать туда невозможно будетъ, то въ такомъ случае должны будете послать какого либо изъ Елисаветградской протопопіи священника, которой бы хотя священнослуженіе въ оной церквѣ отправилъ. Сверхъ же сего наблюдать вамъ и того, читаются ли въ оной церквѣ проповѣди въ силу Указа Святѣйшаго Сѣнода напечатанные и по церквамъ разосланные, съ коихъ одна книга отъ насъ и въ оную церковь дана. Каковъ же отъ всего нами предприемлемаго къ совершенному — оныхъ съ нами присоединенію успѣхъ причинялся и чинится будетъ, о томъ къ намъ по третямъ года репортовать.

Никифоръ Архієпископъ Славенскій и Херсонскій.

Февраля 15 дня
1782 года.

Повідомив **В. Біднов.**

Примітки

1. ↑ „Братское слово“ 1892 г., т. I, стр. 118, прим. 2; и стр. 129.
2. ↑ Спочатку було написано: „Знаменки“.

Ця робота перебуває у [суспільному надбанні](#) у

Сполучених Штатах та Україні.

- Робота перебуває у суспільному надбанні у Сполучених Штатах, тому що вона опублікована до 1 січня 1923 року.
- Термін дії авторських прав на цей твір в Україні закінчився до 1 січня 2001 року, коли почала діяти нова редакція [закону України про авторські й суміжні права](#), що збільшила термін дії копірайту з 50 до 70 років.
- Автор помер у 1935 році, тому ця робота є у суспільному надбанні у тих країнах, де авторське право діє на протязі *життя автора плюс 80 років чи менше*. Ця робота може бути у суспільному надбанні також у країнах з довшим терміном дії авторського права, якщо вони застосовують [правило коротшого терміну](#) для іноземних робіт.

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](http://wikisource.org)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](https://www.gnu.org/licenses/fdl.html)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- Arxivist
- Artem.komisarenko
- Madvin

1. ↑ <http://wikisource.org>

2. [↑ http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
3. [↑ http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
4. [↑ http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)